

URL: <https://mvs.gov.ua/uk/acts/pro-zatverdzhennya-konceptiyi-reformuvannya-sistemi-mvs-ukrayini>

3. Маслач К., Джексон, С. Професійне вигорання: психологія і соціологія. Київ : Основи, 2003. 287 с.

4. Горенко, Т. В. Психологічна стійкість у діяльності керівників правоохоронних органів: модель формування та психопрофілактика вигорання. *Психологія і правоохоронна діяльність*. 2022. № 2. С. 45–57.

5. Мадді, С. Життєстійкість: внутрішні ресурси для боротьби зі стресом. *Psychological Inquiry*. 2002. Vol. 13. С. 210–221.

6. Рибалко, Є. Ф., Швалб, Ю. М. Психологія управління. Київ: Либідь, 2002. 320 с.

7. Слободянюк О. С. Психологічна стійкість як ресурс протидії професійному вигоранню у працівників поліції. *Вісник НАВС*. 2021. № 1(55). С. 115–122.

8. Юрченко В. В. Емоційне вигорання у працівників силових структур: психологічні механізми та профілактика: монографія. Київ: НАВС, 2018. 284 с.

9. Ложкін Г. В. Психологічне супроводження військовослужбовців у діяльності за екстремальних умов. Київ: МО України, 2003. 218 с.

Володимир Вацлавів,
аспірант кафедри юридичної
психології Національної академії
внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОНФЛІКТНИХ ЧИННИКІВ У ДІЯЛЬНОСТІ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ

Повномасштабне вторгнення на терени України суттєво вплинуло на всі сторони життєдіяльності нашого суспільства. Градус напруженості взаємодії в соціумі має як зовнішній так й внутрішній контур обумовленості. Зовнішня агресія супроводжується об'єктивними викликами та характеризується втратами майна й інформаційно-психологічними операціями агресора, що є цілеспрямованими маніпуляціями інформацією для впливу на емоції, думки та поведінку населення. В той же, сутність людської взаємодії означається природнім

різноманіттям думок, суджень, інтересів та поглядів. Будь-яка сфера суспільних відносин має елементи суперечностей та різних точок зору.

Конфлікти в сучасному світі є невід'ємною ознакою суспільного життя. Вони пронизують всі сфери людської взаємодії. В той же час, саме в межах правової взаємодії конфлікти набувають ознаки інтегруючого феномена. Профілактика виникнення, управління перебігом, вирішення та зниження впливу наслідків конфліктів в правових відносинах повинне розглядатися з позиції юридичної психології. Нормативно-правове тлумачення конфлікту в юриспруденції та психологічні ознаки його сутності створюють умови для визначення поняття «конфлікт», насамперед, як соціально-психологічного явища детермінованого правовими умовами виникнення та перебігу.

Слід зазначити, що податкові відносини – це сфера потенційних зіткнень і суперечностей, тому досить часто на практиці виникає конфлікт між публічним інтересом держави та приватними інтересами платників податків. Фактична наявність конфліктних податкових правовідносин підтверджується, по-перше, численними адміністративними і судовими процесами між платниками податків і податковими органами, а також іншими учасниками податкового процесу (наприклад, податковими агентами), по-друге, недосконалістю податкового законодавства, прогалини в якому призводять до обмеження чи навіть порушення у вузькому сенсі прав платників податків, а в широкому – прав і свобод людини та громадянина, по-третє, різним рівнем суспільної правосвідомості і податкової культури суб'єктів податкових відносин, по-четверте, неузгодженістю концепції податкового законодавства з економічно ефективними умовами оподаткування; по-п'яте, підставами вироблення прийомів і способів правового узгодження правовідносин спірного характеру (як у теоретичних дослідженнях, так і в процесі правотворчої та правозастосовної діяльності) [1].

Вищенаведене дозволяє стверджувати, що в діяльність контролюючих органів, з точки зору юридичної психології, має всі ознаки конфліктності. В той же час, можемо припустити, примусове відчуження майна виступає яскравим прикладом гострого зіткнення та суперечностей.

Відчуження, вивласнення, вивласнювання – перехід прав власності від однієї особи до іншої. В ст. 354 ЦПК України Цивільна конфіскація – це правовий механізм, який дозволяє суду стягувати незаконно набуті активи у державний бюджет. Активами вважаються грошові кошти, криптовалюта, будь-яка нерухомість, майнові права та інше. Конфіскація майна полягає у примусовому безоплатному вилученні майна, що є власністю засудженого.

Спираючись на наукові першоджерела, можна стверджувати, що сучасні підходи до конфлікту як об'єкта наукового аналізу представлено двома основними підходами: конфлікт розглядається у вузькогалузевому значенні та конфлікт вивчається з міжпредметних позицій. Виходячи з предмету нашого дослідження, актуальним виокремлюється підхід, що базується на методологічних позиціях та інструментарії юридичної психології.

Безумовно, примусове відчуження майна має окреслене правове визначення та повинне здійснюватися в межах унормованого правового поля. В той же час, суб'єктами зазначених відносин виступають конкретні особистості, яким іманентні певні індивідуально-психологічні особливості.

Це спонукає нас тлумачити потенційну конфліктну ситуацію реалізації примусового відчуження майна як суперечність, яка виникає між людьми у зв'язку з вирішенням питань податкових відносин; суперечність, яка важко вирішується і пов'язана з гострими емоційними переживаннями суб'єктів.

У межах розуміння виникнення та перебігу конфліктної взаємодії магістральним виступає виокремлення чинників, що обумовлює поведінку його учасників. У межах дослідження обґрунтовано виникає необхідність ретельного аналізу умов перебігу (соціальних, правових, часових, просторових тощо) та чинників (об'єктивного та суб'єктивного характеру) примусового відчуження майна контролюючими органами як конфліктної взаємодії.

Серед інших, на наш погляд з позицій психологічної науки, окремої уваги потребує розгляд особливостей почуття власності суб'єктів оподаткування як чинника, що детермінує поведінку особистості в конфлікті.

Слід констатувати, що навіть в межах психологічного підходу, питання власності і володіння мають доволі відмінне тлумачення. При цьому, варто зазначити, що почуття власності не було безпосереднім предметом вивчення різних психологічних шкіл. Проте описуючи і пояснюючи ті чи ті психологічні процеси, механізми і явища, психологи так чи інакше зверталися до питання володіння, власності, задоволення, яке воно може приносити, чи конфліктність, яку може породжувати. Н.МакВільямс пояснює суть переживань, що схожі на втрату частини себе, власного Я, коли особа втрачає щось чи когось, до чого/кого вона була прихильна і мала емоційну прив'язаність [2].

Окремою науковою проблемою, що потребує свого обґрунтування виступає конфліктологічна компетентність працівників контролюючих органів. На сьогоднішній день відсутня належна цілеспрямована професійно-психологічна підготовка фахівців зазначених органів та підрозділів. Суб'єкти цього напряму правоохоронної діяльності самостійно, «методом проб та помилок» напрацьовують вміння та навички з попередження, прогнозування, управління та вирішення потенційних конфліктних ситуацій в просторі професійної діяльності.

Узагальнюючи різні авторські підходи, можна стверджувати, що «конфліктологічна компетентність охоплює: – здатність індивіда ефективно взаємодіяти із оточенням у системі міжособистісних стосунків; розуміння природи суперечностей і конфліктів між людьми; формування конструктивного ставлення до конфліктів, володіння навичками неконфліктного спілкування у важких ситуаціях; вміння оцінювати і пояснювати проблемні ситуації, що виникли; наявність навичок керування конфліктними явищами; вміння розвивати конструктивний початок конфліктів, що виникають; вміння передбачати можливі наслідки конфліктів; уміння конструктивно регулювати суперечності та конфлікти; наявність навичок усунення негативних наслідків конфліктів; – уміння орієнтуватися у соціальних ситуаціях; уміння правильно визначати особистісні особливості й емоційні стани інших людей; уміння обирати адекватні способи поведінки з ними і реалізовувати їх у процесі взаємодії; розуміння природи суперечностей і конфліктів між людьми; формування

конструктивного ставлення до конфліктів; – здатність людини (або групи): переводити деструктивні процеси у конфлікті в конструктивне русло; розвиватися самостійно, підсилюючи свій інтелектуальний і емоційно-психологічний потенціал у конфлікті; створювати умови для виходу ситуації на якісно новий рівень розвитку; виробляти нові норми взаємодії у конфліктах, яких поки ще немає в суспільстві; «засвоєння позиції партнерства на тлі володіння й іншими стратегіями поведінки» [2].

Усі вищезгадані складові конфліктологічної компетентності мають своє специфічне втілення в діяльності фахівців контролюючих органів. Відповідно до цього, ефективна реалізація правоохоронних функцій зазначеними фахівцями неможлива без створення умов для їх якісної психологічної підготовки попереджати, управляти та вирішувати конфліктні ситуації.

Вищенаведене актуалізує значущість розгляду проблеми дослідження потреби у власності як важливого утворення мотиваційної сфери, її сутнісних характеристик та особливостей, її впливу на формування свідомості і самосвідомості суб'єктів оподаткування. В той же час, окремої уваги потребує питання професійно-психологічної підготовки працівників контролюючих органів. Одержані теоретичні результати дозволять окреслити можливі психологічні засади превентивних заходів щодо виникнення та перебігу конфліктної взаємодії в процесі примусового відчуження майна контролюючими органами.

Список використаних джерел

1. Чайка Л. Чайка В. Конфліктологія податкових правовідносин : теоретико-методологічний аспект // *Адміністративне право і процес*. 2021. № 1 (32). С. 54–69.
2. Губеладзе І. Соціальна психологія власності : монографія. / Губеладзе Ірина. К.: Талком, 2021. 406 с.
3. Котлова Л.О. Конфліктологічна компетентність в системі безперервної освіти / Л.О. Котлова // *Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній навчальний заклад – доуніверситетська підготовка – вищий навчальний заклад : зб. наук. праць матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27 квітня 2017 р., м. Київ, Національний авіаційний університет / наук. ред. Н.П. Муранова. К. : НАУ, 2018. С. 130–133.*